INTERCULT

RAPPORT FRÅN DET EUROPEISKA PROJEKTETS FRAMTID

EN KONFERENS OM KULTURENS ROLL I FÖRVERKLIGANDET
AV EU 2020 STARTEGIN

9 DECEMBER 2011 PÅ EUROPAHUSET

KONFERENSEN VAR ETT SAMARBETE MELLAN
Intercult, Europa Direkt Intercult, Riksteatern, EU-kommissionen i Sverige

Uppslutningen från både politiskt håll och Sveriges kultursektor för att diskutera kulturens roll i Europa var större än någonsin den 9 december 2011 på Europahuset i Stockholm.

EU 2020-strategin sammanfattar vad Europa ska arbeta med detta decennium och var en given utgångspunkt för konferensprogrammet. I samband med förhandlingarna om EU:s långtidsbudget 2014-2020 och EU-kommissionens nya program Kreativa Europa, med en föreslagen ökning på 37 procent, är frågan om hur Sverige ställer sig till rådande EU-kulturpolitik högaktuell. Kultur är inte en angelägenhet för enbart kultur- och konstsektorn, utan kommer att spela en allt större roll i Europas ekonomiska, miljömässiga och politiska utveckling. Vi önskade och fick det breda samtalet där kultur var i fokus.

Intercult har engagerat sig i europeisk kulturpolitik och drivit kulturprojekt på en europeisk arena sedan mitten av 90-talet. Lika länge som Sverige varit medlem i EU. På de konferenser och seminarier om kulturpolitik och EU som vi arrangerat genom åren ser vi att intresset har vuxit, men genomslaget den 9 december var långt större än tidigare. Intercult och Riksteatern är representerade i Culture Action Europes rådgivande grupp för kampanjen *we are more,* och det var här samtalen om att sätta igång en politisk diskussion om kulturens roll i EU tog fart. Kampanjen vill kort och gott öka kulturens roll i den kommande EU-budgeten. När EU-kommissionens representation i Sverige gick in i samarbete blev vi en arrangörstrio där en fristående kulturorganisation, en kulturell folkrörelse och EU:s administration kunde arbeta gemensamt för att skapa debatt om denna framtidsfråga.

Intercult bad kulturekonomen Tobias Nielsén ge sin bild av konferensen i form av en sammanfattning och reflektion. (Fulltständig dokumentationen finns på video på Bambuser.) Kreativa Europa slår samman kultur och media till ett program där kreativa näringar ingår. Därför är det intressant med Tobias Nielséns perspektiv från just det kreativa näringsfältet. Vi gör själva dessutom en sammanfattning av de fem viktigaste lärdomarna från dagen att ta med i arbetet med att driva frågan om kulturens roll i Europa.

Med ett stor tack till våra partners Riksteatern, EU-kommissionens representation i Sverige, alla deltagare både i panelerna och publik, önskar jag intressant läsning och hoppas att vi ses snart i nästa debatt.

Ida Burén, VD, Intercult

RAPPORT

TOBIAS NIELSÈN, KULTUREKONOM

Är det en gemensam kulturpolitik som ska föra Europa framåt? Detta förs fram som ett av syftena med förslaget och idéprogrammet Kreativa Europa.
Två saker är anmärkningsvärda med detta förslag och hur det har mottagits. Den ena är hur EU:s syn på kultur och kulturpolitik har förändrats. Den andra är att det blivit alltmer godkänt att betrakta kulturen från ett nyttoperspektiv, om än med ett uppsåt att föra kulturens roll in mer mot ett politiskt centrum.

EN SPECIELL DAG

Det var en speciell dag när Europahuset i centrala Stockholm fylldes av många av Sveriges och Europas centrala kulturpolitiska aktörer. Pierre Schellekens, chef för EU-kommissionens representation i Sverige, inledde med att påstå att det var få dagar som var mer lämpade för en konferens med rubriken ”Det europeiska projektets framtid”. Vi hade samlats för att diskutera kulturens roll i genomförandet av Europa 2020-strategin – men det var en dag då förhandlingar pågick för att hantera EU:s framtid över huvud taget.

”En ödesdiger dag för alla europavänner”, inledde Pierre Schellekens.

Vladimír Šucha, direktör med ansvarsområde kultur, multilingualism och kommunikation, Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur

Förhandlingarna för att lösa eurozonens skuldkris – och därmed EU:s framtid – hade pågått under natten och avbrutits klockan fem på morgonen. De skulle återupptas igen på lunchen. Men skulle vi inte tala om skuldsanering och euron, utan om kultur? ”Jag tror det är en utmärkt dag att stå och tala om kultur”, sa Schellekens och menade att det är det gemensamma kittet som håller oss samman och som skapar europeisk solidaritet. Han refererade till Jean Monnet som ska ha sagt att ”hade jag börjat om, hade jag börjat med kulturen”. Monnet som ju beskrivs som EU:s grundare och vars motto var: ”Vi enar människor, inte stater”.

Pierre Schellekens sa att syftet med dagen var att framför allt lyfta kulturens mervärde och hur kulturen bidrar till målsättningarna om smart, inkluderande och hållbar tillväxt i Europa 2020-strategin. Konkret handlade det om förslaget Kreativa Europa som lades fram två veckor tidigare.

”Kulturen är en europeisk succé”, fortsatte Schellekens. ”Vi har möjligheter att använda och

utveckla kulturen i ett sammanhang där vi behöver fler arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt." Han refererade dels till ekonomiska värden, att den kulturella och kreativa sektorn bidrar till 4,5 procent av Europas BNP och att 3,8 miljoner människor arbetar i kultursektorn, dels till värden som identitet och solidaritet ("en känsla av något gemensamt, av europeiska värden"). Kommissionens förslag är att öka de medel som finns. Målet är högre sysselsättningsgrad och tillväxt.

Pierre Schellekens, chef för EU-kommissionens representation i Sverige

Vladimír Šucha var inne på samma tema; att kulturen är ett av redskapen för att ta sig ur krisen. Han är en av arkitekterna bakom Kreativa Europa i sin roll som direktör med ansvarsområde kultur, multilingualism och kommunikation, på Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur.

Šucha betonade att även om vi har en ekonomisk kris – så har vi ändå kultur, och den är rik, full av mångfald, och till stor del oanvänd. Han menade att vi inte använder potentialen som finns i kultur. Kultur är viktigt för innovation, för att bryta av vårt linjära tänkande och för att uppmana oss till att tänka utanför boxen. Kultur är också viktigt för sociala innovationer, inte bara teknologiska sådana.

"Kulturen är instängd i nationella boxar", fortsatte han. "Så vad vi har i Europa är nationell kultur och amerikansk kultur. Tyvärr så har vi inte svensk kultur i Tjeckien. Och detta i Europa – den kulturellt rikaste regionen i världen."

Budskapet från kommissionen är att kulturen har ett viktigt egenvärde – men på samma gång utgör kulturen en viktig ekonomisk sektor, som bidrar med sysselsättning, tillväxt och utvecklingen i samhället.

"Tro mig", sa Šucha. "Det var inte enkelt att föra fram att kulturens budget behövde stärkas i dessa tider av ekonomisk kris." Kulturen ska inte ses som en lyx som kan skäras i först, utan tvärtom som något vi kan bygga allting annat på.

Så Kreativa Europa-programmet försöker ha en balanserad utgångspunkt, med egenvärde å ena sidan och stöd till kulturföretag med kommersiella drivkrafter å andra sidan.

KREATIVA EUROPA

Kreativa Europa avser perioden 2014–2020 och omsluter budgeten 1,801 miljarder euro, vilket innebär en ökning med 37 procent. Även om detta förstås är mycket pengar, så innebär det ändå att kulturbudgeten är på en mycket låg nivå i förhållande till andra områden.

Förslaget handlar om att föra samman olika program, nämligen det nuvarande kulturprogrammet med MEDIA och MEDIA Mundus, samt att skapa ett nytt finansieringsverktyg. Apropå det sistnämnda så vill EU-kommissionen ta hänsyn till specifika behov i kulturella och kreativa sektorn. Det är ett bra och viktigt initiativ som kanske även kan inspirera på andra nivåer. Problemområdet har skildrats i många rapporter, från både forskning och företagare i kulturella och kreativa sektorn, som har vittnat om svårigheter när det gäller finansiering. Kreativa Europa-programmet tar upp att det finns ett finansieringsunderskott (funding gap) på

mellan 2,8 och 4,8 miljarder euro. Kommissionens Vladimír Šucha konstaterade i sitt inledningsanförande att idag måste kreatörerna sätta sitt eget hus som säkerhet, inte den kreativa idén.

Det blir, fortsatte Šucha, Europeiska investeringsfonden som implementerar så kallade mikrolån och de kommer inte vara öppna för stora företag. Han exemplifierade med att en svensk organisation frågar en bank om lån och ”vi” svarar då för lånegarantin. ”Utan krav på europeiskt samarbete.” Han hoppas att detta ska leda till totalt 1 miljard euro i lån och att strukturfonder vill ansluta i arbetet.

Ökningen av budgeten motiveras ligga i linje med Europa 2020-strategin eftersom investeringar i den kulturella och kreativa sektorn direkt bidrar till strategins syfte att stimulera smart, hållbar och inkluderande tillväxt.

Utöver bidrag till BNP:n och sysselsättning så lyfts sidoeffekter fram, såsom turism, innehåll till IKT-sektorn och fördelar för utbildning, samhörighet och sociala innovationer. Tack vare en multiplikatoreffekt kommer investeringen betalas tillbaka, menade Šucha.

Men vad omfattas egentligen? Kulturella och kreativa sektorn definieras inte, även om det konstateras att det mellan sektorerna finns stora olikheter och att programmet inkluderar såväl kommersiella företag som icke-vinstdrivande organisationer. Det är också viktigt att notera att 55 procent av budgeten avser MEDIA-delen, det vill säga medel till den audiovisuella sektorn.

Enligt Šucha så kommer Sverige att ha en stark position i det här programmet. ”För er kulturella sektor är stark och organiserad. Så ni har en bra position för att dra nytta av detta program.”

KULTURMINISTERN

Den var en avvaktande Lena Adelsohn Liljeroth som tog plats under inledningen. Kultur- och idrottsministern sa att hon bekräftar kommissionens syn på att kulturella och kreativa näringar är viktiga – och hon berättade om arbetet som har genomförts från den sittande regeringens sida. Hon tog upp den digitala agendan och innovationsstrategin, två förslag som regeringen presenterat den senaste tiden. Hon betonade arbetet över departementsgränserna och tog som

ytterligare ett exempel den handlingsplan för kulturella och kreativa näringar som hon och den

tidigare näringsministern Maud Olofsson presenterade hösten 2009. ”Vi ville öka förståelsen för den betydelse som kulturella och kreativa näringar har”, sa hon. Det är små företag. Men de är också företag.

Fler exempel om kulturens goda effekter på andra politikområden handlade om utbildningspolitiska (bland annat ”skapande skola”) och socialpolitiska (bland annat ”kultur på recept”).

När det gäller Kreativa Europa-programmet så konstaterade kulturministern vidare att detta var ett förslag och att hon därför var försiktig med att kommentera det. Hon konstaterade att den svenska regeringens hållning var skeptisk till att EU:s budget ska öka – generellt, och därmed också när det gäller kulturen. Hon sa också att i frågan om innovativa finansieringsmodeller är Sveriges hållning ofta skeptisk.

Samtal mellan kultur- och idrottsmininster Lena Adelsohn Lijleroth och Vladimír Šucha, modererat av Chris Torch och Birgitta Englin.

Under diskussionen efteråt mellan henne och Vladimír Šucha så konstaterade hon att det inte är hon som främst behöver övertalas att EU:s kulturbudget ska ökas. Hon lyfte frågan: har vi förståelse även hos de andra ministrarna för kultur som ett viktigt instrument och viktig drivkraft?

Vladimír Šucha betonade igen vikten av en europeisk kulturpolitik. ”Varför är det så att vi är så lite intresserade av våra grannars kultur? Om vi bara har finansiella kopplingar – då är det mycket enklare att dela upp oss. Det är därför som kultur kan uppbringa detta värde för en extremt liten summa pengar.”

FÖRFLYTTNINGEN AV KULTURENS ROLL

Det är fascinerande vilka roller man kan få i olika sammanhang – och beroende på när i tiden man för fram olika idéer. När den senaste kulturutredningen kom för tre år sedan kritiserades den hårt för att vilja att kulturen skulle fungera som nyttoorienterad motor för andra områden. Det kallades aspektpolitik och blev på många håll ett skällsord. Det var inte kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth som ledde det arbetet – men såsom beställare blev hon ändå förknippad med tankarna.

Kulturministern har också blivit kritiserad för att ha fört fram kulturentreprenörskap – dels

betydelsen av det, dels att det är ett faktum eftersom så många kulturutövare arbetar inom ramen för egna företag och så ofta arbetar entreprenöriellt i betydelsen att de skapar och utgår från sina egna idéer. Om hon för fem år sedan hade fört fram programmet ”Kreativa Sverige” med ett innehåll och en struktur enligt Kreativa Europa-förslaget hade det gissningsvis blivit ifrågasatt.

Henrik Toremark, stabschef på Kulturdepartementet, konstaterade under dagens avslutande pass att mycket i Kreativa Europa-förslaget gick att känna igen från den sittande regeringens politik, bland annat fokus på kulturella och kreativa näringar.

Därför är det intressant att det den här dagen var kulturministern som stod för en av de tydligaste reservationerna. Hon sa att det är viktigt att inte tappa bort kulturens kärna. Viktiga aspekter handlar också om att bevara kulturarvet, balansen med ideella sektorn som är jättestor inom kulturområdet, samt barns och ungas anknytning till kultur.

Men det är som om tiden är mogen för ett förslag som Kreativa Europa. Det finns en rad förklaringar. En handlar om att det på regional nivå under många år har tagits fram initiativ och genomförts satsningar med just fokus på kulturen som motor för utveckling generellt. Den totala mängden av sådana regionala initiativ har påverkat. Till att börja med genom att program på nationell nivå tagits fram. Det känns ibland som att det finns lika många Creative-program eller -organisationer som det finns länder. Googla till exempel fram Creative Thailand. Eller se hur Creative Scotland bildats för att ta ett helhetsgrepp på den kulturella och kreativa sektorn.

EU-kommissionen har även genomfört arbete som föregått denna inriktning. Rapporten ”The Economy of Culture” blev mycket uppmärksammad när den släpptes 2006 och våren 2010 kom en ”grönbok” (green paper) för de kulturella och kreativa näringarna, vilken ledde till många remissvar.

Pyry Niemi, (S), riksdagsledamot och ledamot i EU-nämnden

Chris Torch, Intercult och Birgitta Englin, Riksteatern

En annan förklaring handlar om hur man rent pragmatiskt ska föra fram ”sin sak”, vilket hänger ihop med förklaringen ovan. På lokal och regional nivå ställs kulturen mer direkt mot finansiering av, säg, vård eller skola. En utökning av kulturbudgeten kan direkt jämföras mot en ökning av antal pedagoger på en förskola.

Argumenten för att föra fram kulturen har fått bränsle från inte minst den amerikanske pop-professorn Richard Florida som med sin tes om att den kreativa klassen – den del av arbetskraften som skapar de mest värdefulla innovationerna – lockas till platser med ett intressant kulturutbud. Kulturen anses på så sätt vara ett viktigt redskap i den globala tävlingen om tillväxtföretag och kompetens.

Andra argument handlar om kulturens roll för att skapa turism och ett mer känt varumärke för platsen. Den avlidne Stieg Larssons succéböcker och efterföljande filmer har till exempel genererat miljontals intäkter till Stockholm i form av turism och uppmärksamhetsvärde.

Kulturens roll för att utveckla individers skapande- och innovationskraft innebär ytterligare värden. Pyry Niemi (S), riksdagsledamot och ledamot i EU-nämnden, underströk vikten av

bildning och spridning via digitala kanaler, där kreativitet är en drivkraft. ”Kreativitet finns överallt, ta vara på den på”, sa Niemi.

Att positionera kulturen som viktig gäller inte minst i kristider, då budgetneddragningar kan förväntas inom alla områden. Att inte lyfta fram konstens frihet och kulturens egenvärde blir på så sätt en kompromiss för att framför allt behålla fortsatt offentlig finansiering. För som Riksteaterns vd Birgitta Englin sa, ”hur fri kulturen än kommer vara så styrs den ändå väldigt mycket av resurser – och även om vi talar om kulturella och kreativa näringar”, så konstaterade hon att kultursektorn i hög grad fungerar tack vara anslagsfinansiering.

Utifrån det perspektivet har Vladimír Šucha och hans del av EU-kommissionen gjort ett strålande jobb. Kreative Europa är ett brandtal för att kulturen har en central roll i samhällsbygget.

Som Intercults Chris Torch sa under en paneldiskussion: ”Vi är framförallt här idag för att flytta kultur från en marginaliserad del till en mer central del.” Han menade att kulturaktörer inte längre bara för fram vad som gynnar dem själva – utan i stället mer utåtriktat ställer frågan: ”Vad vill ni ha av oss?”.

Nu återstår bara frågan om andra upptäcker det.

Emma Ernsth, kampanjkoordinator för Brysselbaserade Culture Action Europe menade att kultursektorn nu har en chans att göra sin röst hörd och påverka som bara kommer en gång var tionde år - förhandlingarna om nästa EU-budget 2014-2020 samt alla konkreta program som Kreativa Europa-förslaget pågår 2012 i alla medlemsländer.

Emma Ernsth, we are more-kampanjkoordinator
Culture Action Europe

Culture Action Europes arbete med *we are more*-kampanjen består av en mängd aktiviteter runt om i Europa för att föra fram två kampanjmål. För det första ett modigare och mer experimenterande Kulturprogram och för det andra ett bättre och mer tillgängligt stöd till kulturprojekt inom EU:s strukturfonder.

Hon avslutade: ”Vi borde vara modigare och gå utanför vår trygghetszon när vi träffar politiker. Det är inte bara kulturministern som ska övertygas.”

EUROPA OCH KULTURPOLITIK

Kulturpolitiken har traditionellt sett varit nationell. Den har i högsta grad bidragit till att forma en nationell identitet genom att ta fasta på – och utveckla – det nationella språket och kulturarvet.

En europeisk kulturpolitik fanns i princip inte från början förutom i högtidstal, då EU-kommissionärer och andra gärna talat om en europeisk identitet. Ibland har frågan blivit het då hänsyn till fri konkurrens har lyfts fram. Därför var det till exempel tal för tio år sedan om att det nationella filmstödet var hotat. Dåvarande konkurrenskommissionären Mario Monti – det vill säga den nuvarande premiärministern i Italien – sa också att mer skulle kunna attackeras inom kulturpolitiken, utifrån grundpelaren att statligt stöd som hotar EU:s konkurrensregler ska undanröjas.

Den stormen reddes ut, men det har varit tydligt att medlemsländerna inte varit intresserade av att vända på en massa stenar, eftersom var och en har velat fortsätta med sin respektive kulturpolitik. Mycket är inte heller problematiskt.

Iwona Preis, Intercult och Banafshe Hejazi, Riksteatern, projektledare för konferensen

Tina Ehn (MP), Riksdagsledamot, Kulturutskottet
Kent Johansson (C), Europaparlamentariker och Pyry Niemi (S)

De konstarter som inte är internationellt gångbara – till exempel litteraturstöd för att främja en bredare utgivning – påverkar inte den ”inre marknaden” och har därför inte varit föremål för granskning.

Utvecklingen verkar snarare gå mot att lyfta Europa som helhet gentemot övriga världen, och utifrån varje projekts och lands egna förutsättningar. De europeiska filmstöden kan ses från det perspektivet, liksom stöd till kulturen från social- och strukturfonder.

En tidigare fråga som lyfts i diskussioner har handlat om huruvida en kulturpolitik inom EU konkurrerar med nationella identitetssträvanden. Inte desto mindre börjar en europeisk kulturpolitik skönjas. Allt ifrån att den faktiskt verkligen kan behövas, inte minst när det gäller digitala frågor, till att alla övriga samarbeten såsom Erasmus och mellan kulturorganisationer kommer att få effekter.

Kanske är det också så att tiden är mogen för ett ömsesidigt förhållande. Intercults Chris Torch konstaterade att i många år har tankarna från kultursektorns branschorganisationer varit att EU ska hålla sig borta. Sedan ställde han frågan: ”Hur kan vi se EU:s kulturpolitik som ett komplement och inte som ett hot?”

Europaparlamentarikern Kent Johansson (C), med stor erfarenhet av kulturpolitik, menade att ”kultur i betydelsen yttrandefrihet och konst” ska vara så lokal som möjligt. ”Detta är viktigt att hålla isär jämfört med när kulturen är en del av dimensionen. Då är det självklart att kulturen ska in”, fortsatte Kent Johansson.

Cecilia Wickstöm (FP), Europaparlamentariker

En annan Europaparlamentariker på plats, Cecilia Wikström (FP), lade också till perspektivet att stor nytta för kulturen kan göras inom andra politikområden. Hon gjorde det delvis som svar på kritiken att ingen svensk Europaparlamentariker är med i EU:s kulturutskott. ”Det utesluter inte att man fortsätter vara besjälad av kulturtanken. Jag är med där man verkligen kan göra skillnad”, sa Wikström och nämnde lagstiftning kring patent och upphovsrätter som exempel. Hon menade att kulturen har relativt lite pengar och att det man gör som kulturpolitiker i det sammanhanget bara är att flytta runt budgetposter.

När det gäller de möjligheterna till EU-pengar till svensk kultur konstaterade kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth att Sverige är sämre än genomsnittet när det kommer till EU-stöd. Cecilia Wikström menade att den svenska hållningen är problemet bakom att det är så: ”Vi vet alltid bäst. Vi är oss själva nog.”

Anna Maria Corazza Bildt (M), Europaparlamentariket

Annika Strömberg, policy officer, Kultursekretariatet, Region Västra Götaland

Ytterligare en Europaparlamentariker, Anna Maria Corazza Bildt (M), lyfte fram en annan svensk attityd som påverkar, nämligen att svenskar ofta pratar om Europa som något annat. ”Men idag i Stockholm sitter vi i Europa. Vi ska inte prata om Europa som något annat.”

REGIONERNAS ROLL

Om kulturpolitiken traditionellt sett varit nationell, så är riktningen redan utpekad i Sverige mot ökad regionalisering genom den samverkansmodell som trätt i kraft. Denna modell innebär att de medel som tidigare fördelats av Statens kulturråd nu överlåts för regionalt och lokalt bestämmande, även om Kulturrådet ska ha ”övergripande strategiskt ansvar”.

Vi ser alltså två rörelser bort från den nationella kulturpolitiken, dels mot regionerna, dels mot Europa. På många sätt är det som andra rörelser i samhället, det lokala och internationella samverkar medan landsgränser tappar i betydelse.

Olle Wästberg skriver i sin text ”Made in Europe” att den svenska utvecklingen mot regionalisering av kulturpolitik försvårar för att Sverige ska stå starkt i en europeisk kulturpolitik.

Men frågan är om det inte är tvärtom. Det är redan regionerna som har energi och kontaktytor att ta plats i EU:s infrastruktur – och med större frihetsgrad att använda de statliga kulturpolitiska medlen, ökar motivationen att engagera sig inom och använda sig av kulturpolitiken. Att EU ökar sitt fokus på kulturpolitik förstärker den riktningen. På så sätt ökar möjligheterna för mer EU-pengar till Sverige totalt sett, men alltså via regionerna.

Annika Strömberg, policy officer vid Kultursekretariatet i Region Västra Götaland, berättade under en paneldiskussion: ”Vår kulturnämnd satte från dag ett ’internationalisering’ med stora bokstäver. Allt från gästateljéer till att skicka mig till Bryssel i tre år. Dessutom är kommissionen regionernas vän.”

Ulf Bexell, styrelseordförande för Riksteatern Kalmar Län, sa under samma paneldiskussion: ”Idag finns det bara tre hattar. Vi tänker inte i fyra nivåer.” Med det lyfte han den praktiska utmaningen att från dagens tre nivåer – lokalt, regionalt, nationellt – också addera en europeisk.

Ulf Bexell, styrelseordförande, Riksteatern Kalmar Län

NÅGOT ÄR PÅ GÅNG

Idéprogrammet Kreativa Europa kommer inte som en överraskning. Snarare innebär det holistiska angreppssättet – att presentera kulturen som en motor i en samhällsutveckling och samla den kommersiella och icke-kommersiella kulturen sida vid sida – att man även på europeisk nivå gör det som otaliga europeiska regioner gjort under det senaste decenniet. Dessutom har en europeisk kulturpolitik börjat bli allt synligare.

Det är en utveckling som inte kan förbises och som bör diskuteras även från ett svenskt perspektiv för att dels tillgodose sina intressen, dels dra nytta av möjligheter som finns. Konferensen 9 december i Stockholm var på så sätt en kick-off för ett viktigt samtal, ytterst mellan kulturdepartementet och EU-kommissionen men där också andra svenska aktörer bör engagera sig. Hur ställer man sig till Kreativa Europa-förslaget? Till en europeisk kulturpolitik?

Rapportens författare **Tobias Nielsén** är kulturekonom och VD på Volante. Han har skrivit ett antal omvärlds- och ekonomiska analyser med fokus på kultursektorn, underhållnings- och upplevelseindustrin och regional utveckling.

FEM LÄRDOMAR FRÅN DAGEN

Fem viktiga lärdomar från debatten att ta med i arbetet med att driva frågan om kulturens roll i Europa.

1. En dialog mellan EU och de nationella departementen oerhört viktig

Samtalet mellan Vladimír Šucha och Lena Adelsohn Liljeroth visade att det finns många gemensamma beröringspunkter. EU:s kulturpolitik drivs inte i någon motsatt riktning från den nationella; tvärtom så kan de olika nivåerna komplettera och förstärka varandra. Precis på samma sätt som den nationella kulturpolitiken inte ligger i konflikt med det nya regionala fokuset. Sucha underströk att EU vill uppmuntra till en ny uppfinningsrikedom när det gäller stödstrukturer till kultur. Liljeroth bekräftade att Sverige inte längre känner sig hotat av en europeisk dagordning för kultur och är redo för samarbete.

2. De regionala kulturplanerna kan stärkas

Konferensen uppmärksammade att det europeiska och även det internationella perspektivet utan tvekan kommer att stärka de regionala kulturplanerna och möjliggöra berikandet av det lokala kulturlivet. Kultur- och konstnärsorganisationer kan i de regionala kulturplanerna bli en viktig förutsättning för att det europeiska kulturprogrammet och strukturfonderna får relevans och hållbarhet.

3. Kulturen är en departementsöverskridande fråga

Kulturen är ett för utvecklingen centralt politikområde som oftast är nedprioriterat. Därför är det uppmuntrande att vi nått insikten att dialoger och samarbeten kring kulturpolitiken inte längre kan ske i isolering eller utan anspråk på andra samhällsområden. Kulturens och konstens roll och relevans för samhällets och individens utveckling kan få ett avgörande genomslag i nationell och europeisk politik endast om diskussionerna och besluten inte avskärmas inom ett specifikt departement eller endast kulturskaparna emellan.

4. Starkt intresse för det europeiska perspektivet i Kultursverige

De flesta kulturinstitutioner och branschorganisationer var representerade under debatten. Så var det inte för bara några år sen. Och intresset är inte endast ekonomiskt men bygger på en uppriktig nyfikenhet om det internationella som en del i Kultursverige. Ett hoppfullt tecken i ett Europa där en reaktionär och nationalistisk syn på kultur har verkat utestängande och repressivt mot såväl konstnärlig frihet, yttrandefrihet som rörlighet över våra gränser.

5. Våra EU-politiker behöver en aktiv kulturlobby

Debatten visade att den kulturpolitiska dialogen behöver intensifieras med våra EU-politiker och att de även ges möjlighet att möta en offensiv kulturlobby som bidrar till att utveckla en politiskt tydlig strategi på området.

Det är här vi måste satsa - att informera och skapa entusiasm från politiskt håll för en tydlig internationell strategi.

För att återgå till den pågående europeiska kulturkampanjen, *we are more*, så är det oumbärligt att vi tillsammans agerar för en kulturpolitik inom EU; en politik som bidrar till ökat engagemang, delade resurser och självständigt konstskapande.

DET EUROPEISKA PROJEKTETS FRAMTID

EN KONFERENS OM KULTURENS ROLL I FÖRVERKLIGANDET AV EUROPA 2020-STRATEGIN

9 DECEMBER
EUROPAHUSET
STOCKHOLM

BAKGRUND

Europa 2020-strategin kräver högre anställning, produktivitet och social sammanhållning av unionen och medlemsstaterna. I ekonomiska termer står den kulturella och kreativa sektorn för 4,5 % av EU:s totala BNP, och växer 12 % snabbare än övrig ekonomi i medlemsstaterna. Sektorn spelar redan idag en betydande roll när det gäller att främja interkulturell dialog och kompetens; samverka med andra sakpolitiska områden för bättre resultat; säkerställa och vitalisera landsbygdsutveckling; samt internationalisera Europas kreativa näringar på den globala arenan.

Tillsammans med våra politiker, kultursektorn och civila samhället ville konferensen:

- identifiera kulturens roll och relevans för förverkligandet av Europa 2020-strategin
- synliggöra kultursatsningars positiva effekter för andra politiska områden
- belysa behovet av starkare kulturprogram och strukturfonder, samt en ökad kulturbudget i EU

DELTAGARE

Hela kultursektorn, myndigheter, institutioner, branschföreträdande organisationer och det fria kulturlivet fanns på plats.

Talare och panelister

Lena Adelsohn Liljeroth, Kultur- och idrottsminister
Vladimír Šucha, Direktör för kultur, mulitlingualis och kommunikation, Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur
Pierre Schellekens, Chef för EU-kommissionens representation i Sverige
Cecilia Wikström, Europaparlamentariker (FP)
Anna Maria Corazza-Bildt, Europaparlamentariker (M)
Kent Johansson, Europaparlamentariker (C)
Tina Ehn, Riksdagsledamot, ledamot i Kulturutskottet (MP)
Pyry Niemi, Riksdagsledamot och ledamot i EU-nämnden (S)
Carina Holm, Ordf. Nämnden för tillväxt och regional utveckling, Landstinget Gävleborg (S)
Ulf Bexell, Styrelseordförande, Riksteatern Kalmar Län
Emma Ernsth, Kampanjkoordinator, Culture Action Europe, Bryssel
Henrik Toremark, Stabschef, Kulturdepartementet

Samtalsledare

Birgitta Englin, VD, Riksteatern Chris Torch, Senior Associate, Intercult

MER INFORMATION OCH VIDEO FRÅN KONFERENSEN

www.intercult.se/deteuropeiskaprojektetsframtid

ETT SAMARBETE MELLAN:

INTERCULT

EU-KOMMISSIONEN SVERIGE

RIKSTEATERN

europe direct Intercult

KONFERENSEN VAR EN DEL AV EN RAD AKTIVITETER I EUROPA KOPPLAT TILL CULTURE ACTION EUROPES KAMPANJ *WE ARE MORE*

Visste du att medan EU-kommissionen föreslår nedskärningar i majoriteten av EU:s program i nästa budget, så föreslår de en ÖKNING för kultur- och utbildningsprogrammen?

EU-kommissionen tror att en öking av investeringarna i kultur, kulturarv och konst kommer att hjälpa Europa att komma på fötterna igen, men många av EU:s medlemsstater är emot ökningen.

Du kan få dem att tänka om genom att skriva under *we are mores* namninsamling – vi presenterar den för alla EU:s kulturministrar i Bryssel 10 maj 2012.

Skriv under på www.wearemore.eu!